

Štampa vsak četrtek in velja
za poltine vred ali v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto 32 Din, pol leta
16 Din, četrta leta 8 Din. Izven
Slovenske 64 Din. Naročnina
se pošlje na upravištvu
»Slov. Gospodarja« v Mariboru,
Koroška cesta št. 5, —
klist se dopolnjuje do odpovedi.
Naročnina se plačuje
naprej. Tel. interurban 113.

Pošiljina plačana v gotovini.

Posamezna številka stane 1-50 din.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru
Koroška cesta št. 5. Redakcija
se ne vračajo. Upravištvu
sprejema naročnino, izmenjavo
in reklamacije.
Cene inseratov po dogovoru.
Za večkratne oglase primerni
popusti. Nezaprite reklamacije
so poštnine proste. Očakoval
račun poštne urada Ljubljane
10.603. Telefon interurban
113.

8. številka.

Maribor, dne 24. februarja 1927.

61. letnik.

Pozdravljeni zastopniki slov. naroda SLS poslanci oblastne skupščine v Mariboru!

Slovenski narod je dvignil glavo in zaupno gleda v bodočnost. Kajti sestali ste se k prvemu zborovanju oblastne skupščine vi, ki vas je večina zavednega slovenskega naroda pooblastila kot svoje zastopnike. Začenjate težko, toda nujno delo za pravi napredek in blagostanje vsega ljudstva v pokrajini. Slovenski narod ve, da prihajate na težko začetno delo novega narodnega gospodarstva. Zato vas danes še s tem večjo iskrenostjo pozdravlja in spremlja s svojimi željami, da bi vaše delo pod varstvom božjim uspelo v obilnosti! Narod je za vas, vi ste za svoj narod, zato je slovenski narod dvignil svojo glavo in zato zaupno gleda v bodočnost!

Na delo za boljšo bodočnost!

Čas je kakor deroča reka in sreča narodov je kakor na valovih. Zdaj je visoko, pa pride padec in zopet je treba sile, da se dvigne. Sedanja usoda narodov po vsej Evropi, tako tudi našega slovenskega naroda, je še težka, je kakor v padcu. Sile je treba, da se dvigne. In kje najti to silo? V nas samih je, le vzbuditi jo je treba! Moč, ki bo zopet dvignila narod, ki ga bo vodila v boljšo bodočnost, je v naši krščanski omiki in v naši razumni gospodarnosti. Prava omika in veselo delo, to sta dve perutnici, ki dvigneta vsakogar, pa tudi vsak narod še iz takih nižin — k sreči in blagostanju.

Delujmo za pravo, krščansko omiko!

Naš Slomšek, ki bo po splošni želji in molitvi še svetnik slovenskega naroda, je vedel, da je krščanska omika temelj blagostanja, reda in miru na tem božjem svetu. Zato pa je vedno povdarjal in oznanjal izrek, ki ga zna danes gotovo že vsak Slovenec, vsaj znati bi ga moral: »Sveta vera nam luč, materni jezik bodi nam ključ do edine zveličavne narodne omike!« Slomšek pa teh besed ni kar v prazno izgovoril. On nam je dal tisto družbo, ki je v smislu tega gesla poklonila slovenskemu narodu že nad 20 milijonov knjig, to je Družba sv. Mohorja. Težko najdete slovensko krščansko hišo, ki bi ne bila naročena na te knjige. Dolgo časa je Družba sv. Mohorja nemoteno delovala med slovenskim narodom. Ko pa je pred časom se hotela preseliti v Celje, so se našli Slovenci, katerih imena bodo črno zapisana v zgodovini Slovencev, ki so se dvignili zoper Družbo sv. Mohorja. In da bi jo uničili, kot da je to kaka trgovska družba, so ljudje iste vrste, ljudje, ki jih vodi le sovraštvo do vsega, kar je krščanskega in slovenskega, na čelu teh nesreča Slovenije, dr. Žerjav, so ti ljudje ustanovili proti Družbi sv. Mohorja novo družbo, ki bi naj prejšnjo izpodrinila. In vendar ni ta boj gospodarski, ampak je boj med dobro krščansko knjigo Družbe sv. Mohorja, pa med slabo, versko, moralno in narodnostno slabo knjigo demokratske Vodnikove družbe. Povedali smo to, ker smo to morali povdariti, naj vse jasno vedo naši čitatelji, da bodo tako še bolj cenili knjige Družbe sv. Mohorja. Iz dobrih knjig in dobrih časopisov črpajmo ono kulturno moč, ki nas bo vse dvigala, krepila in ohranila! Zato pa mesec marec posvetimo temu delu, da bo vsaka hiša spoznala vrednost dobrih knjig Družbe sv. Mohorja in

vrednost našega časopisa, »Slovenskega Gospodarja« in »Našega doma«, pa se ne bo strašila žrtve, naročiti dobro, krščansko čtivo!

Vzljubimo delo!

V prvih povojnih letih je bilo tako, da se je denar, ki smo ga potrebovali, lahko pridobil. Zdaj pa je druga ura! Zopet je živimo v razmerah kot pred vojno, ko smo vsak vinar dvakrat obrnili, predno smo ga izdali. Smo ga pač težko zaslužili. In to je zdaj zopet prišlo. Težko, le samo z vztrajnim in dobrim delom se še da nekaj pomagati in pridobiti. Našim ljudem v splošno ni potreba prigovarjati, naj bodo pridni in delavni. Saj se trudijo in pehajo od zore do mraka, pa še v noč! Treba je pa dvojno povdariti: naše delo naj ne bo le ročno, ampak tudi razumsko, da bomo skušali svoje delo izpopolnjevati, da bomo zboljšali način dela, ga primerno in pravočasno tudi izvršili, pa bomo imeli večje uspehe. Gospodarsko napredni moramo biti! Ker pa je vsak sam gospodarsko le preslaboten, moramo, naslonjeni drug na drugega, organizirani v gospodarskih združenjih, složno najti in zbirati skupno gospodarsko moč.

Drugo pa, kar je gotovo tudi važno, da gre delo bolj od rok, je naše veselje do dela. Na svetu smo pač tako, da si z delom pridobivamo vsakdanje potrebščine. In kjer vlada veselje do dela, je zadovoljnost, kjer pa vlada nevolja do dela, tam pa ni zadovoljnosti in tudi ne uspehov. Zato pa naj zopet po naših goricah, na polju in travnikih, ko pride pomlad, zadoni vesela pesem sredi dela, pa zvečer po delu, pa bodo roke vse drugače živahne in delavne, srce pa vse drugače srečno in zadovoljno!

Velika skupna dela, ki naj jih vrši občina, dežela in država, bomo pa zaupali še znanprej možem, ki jih poznamo, da je njihova beseda možata, njihovo srce verno, njihove roke delavne. In tako z zaupanjem glejmo v boljšo bodočnost in pojdemo na delo zanj! Kot prvo delo nas čaka in kliče: agitacija za Družbo sv. Mohorja, za »Slovenskega Gospodarja« in »Naš dom«!

Da bomo nasprotnike poznali!

Demokrati — zoper sporazum med Srbiji, Hrvatiji in Slovenci. Taki-le ljudje, kot so demokrati, posebno Žerjav in Pribečević, pa njihovi priveski, so imeli do sedaj le zavoljo tega vpliv v Beogradu, ker so znali hujskati Srbe zoper Hrvate in Slovence. Hrvate je črnil Pribečević, Slovence pa Žerjav. Ko se je zgodilo, da so se na videz vsaj pobotali Srbi in Hrvati, bi morali biti tega demokrati veseli. Toda ne! Hujskali so dalje! Zdaj pa, ko je prišlo do sodelovanja Srbov in Slovencev, jim tudi ta sporazum ni prav. Oni hočejo narodni preprič! Demokrati hočejo narodni in verski spor v državi in v tem sporu izkoriščati sedaj enega, sedaj drugega. Ko je zadnjič Pribečević govoril v narodni skupščini, je »Jutro« napisalo, da je on zakuril pekel pod rimsko-pravoslavni sporazumom. Začelo je ne le v narodnem, ampak tudi v verskem oziru hujskati. Vendar je njegovo zlobno delo brez vspeha. Kdor pa v Sloveniji podpira demokrate, pa bere »Jutro« ali »Domovino«, ta dela za to, da bi v naši državi vladali narodni in verski boji. Čimprej se bo take hujške porinilo iz politike, tem preje bo država vsem, tudi Slovincem, enako pravičina in dobra, kot je bila pod demokratsko vlado le Srbom.

Bombe so edino sredstvo demokratskih priganjačev. Ko so bile dne 23. januarja t. l. volitve v oblastno skupščino, so »neznanji« zlikovci vrgli bombe pred hišo našega g. župana dr. Leskovarja v Mariboru, pa v bližino škofijske palače in na drugih mestih. Pozneje so bombe pokale pred

stanovanji tistih, ki jih je »Jutro« imenoma napadalo. Pred dobrim tednom pa so šli orjunaši iz Maribora in drugod v St. Lovrenc na Pohorje in so tam na mirni zabavi izzvili preprič, nato pretep, v katerem so zopet vrgli nekaj bomb. Toda zdaj jih je pa splačalo. Dva kolovodja sta bila aretirana in sta zaprta v Mariboru. Ta napad je bil izvršen v maščevanje, ker je SDS dobila v St. Lovrencu le 3 glasove. — Če je katera stranka že tako daleč, da s takimi sredstvi hoče svoj »ugled« ohraniti in se pokazati kot narodno in kulturno, vemo, da je že pri kraju z njo: Kdor pa »Domovino« naroča in bere, ta odobrava te bombne napade in spada v družbo, ki je le v kulturno nečast našemu narodu posebno na narodni meji!

Dr. Žerjav in zvonovi. V kaj vse se vtika demokratska veličina sam dr. Žerjav! Celo zvonovi mu ne dajo miru! V zadnji »Domovini« popisuje, s kakim nasiljem da duhovniki izjemajo denar od ljudi. On seveda ne vidi, kako si ljudje sami želijo in kjer morejo sami po svojih odborih zbirajo prostovoljne prispevke. Dr. Žerjav pa predlaga, naj se raje pobira potom konkurenčnega odbora z ozirom na davke pod nadzorstvom okrajnih glavarstev. Za ta nasvet pa najbrže njegovi demokrati, ki — razen nekaj častnih izjem — niso bili ravno darežljivi za zvonove, ne bodo prav hvaležni.

»Stališče g. Pucelja.« Še se spominjamo, kako je Pucelj vabil SLS, naj gre v vlado, ker mora zaradi Slovenije kot njena edina prava zastopnica. In SLS je šla, če tudi ne ravno zaradi nasveta g. Pucelja. No in zdaj? SLS je v vladi. »Stališče g. Pucelja« pa je zdaj tako, da je škandal za SLS, ker se je zvezala z gospodsko srbsko stranko. (Do zdaj, ko je bil Pucelj z njo, ni bila gosposka!) Zdaj naenkrat ni slab še vlade kot je ta, seveda za osebne koristi Radičevih hlapcev v Sloveniji že ne! Pucelj se pač jezi, ker ni več minister, da bi lahko s stotisoči dinarjev plihal svoje gospodarske ustanove. On je zdaj pač le — mesar na razpoloženju in to stališče ni prijetno!

»Ugled Slovencev v Beogradu uničen« — piše »Kmet. list«. To pa to, ker imamo tri slovenske ministre, ki so res pravi zastopniki Slovencev, ne pa kot je bil Pucelj, ki je bil le radičevski minister!

»SLS je vrgla zadnji adut«, tako pravi »Kmet. list«. Pozabil pa je povedati, ali misli s tem Žerjava ali Pucelja.

Za hajduke zmerja »Kmetijski list« pristaše SLS. No v družbi Radiča se je »Kmetijski list« res nekaj naučil — vsaj zmerjati.

Zora puca, bit će dana! Tako se tolaži Pucelj s svojo zavoženo politiko. Istočasno, ko psuje »Kmet. list« SLS, da je šla v vlado s Srbi, pa se je njegova stranka, to je radičevska stranka, začela ponujati Srbom in Črnogorcem, da naj se ustanovi skupna stranka. Pucelj ni bilo dosti, da je bil Hrvat predsednik slovenske kmetijske stranke. Kam bo še vlekel ta človek naše kmete, ki na vsak način hočejo biti vendar v slovenski stranki?!

Kako pa je s socialisti? Ti imajo zdaj velike skrbil Pred volitvami so lagali, da se je kar kadilo. Kljub temu so slabo odrezali. Najslabše pa so odrezali v Mariboru, kjer je zoper gnusno laž njihovega lista, da so duhovniki streljali leta 1919 na Nemce v Mariboru, vloženi 28 tožb. Zanimivo pri socialistih je še to, da vse, kar SLS za delavce stori, stori le na zahtevo socialistov. Uboga SLS, kakšnega kuratorja mora imeti!

SLS nič ne stori zoper korupcijo — vpijejo vsi naši nasprotniki, ki so v napadih na SLS, na naše ljudstvo, na Cerkev in na duhovnike prav složni. Ne-le, da so naši v Beogradu dosegli, da bo znanprej vsakdo, ki uganja korup

Kakšno čast je imel Sobek Javorcaž.

Poljski spisal Kazimir Przerwa-Tetmajer; preložil Al. Benkovič.

Sobek pa jih je imel šele trideset, zato je pomislil: »In če tudi ne uidev, ne bom še tako star, ko pridem ven!«

In dvomil ni o sebi prav nič.

Zaprli so ga v visniškem gradu. Kogar so tam zaprli, in naj je bil rejen kot medved jeseni, si je lahko s prstom štel rebra: eno, dve, tri — kolikor jih je imel. Uštetil se ni mogel. Tam mati ni nalivala mleka na kašo in ni nosila zabeljenega krompirja na mizo.

A Sobek ni povešal glave. Visnič ni oravski grad in on je ušel tudi od tam.

Kako je to storil? Mrežo je prepilil s skrito pilo in skočil ven. Zletel je in letel, živ je pa vendar padel na tla. Vedel je, da pade živ na tla, in to ga je rešilo. To je treba vedeti; čim ga mine zaupanje in vera samega v sebe, čim prične premišljevat in tehtati, si gotovo zlomi vrat, kakor si tisti ne izpahne noge, ki smelo skoči naprej. »Ni boljših perotnic, kakor je smelost«, so že od nekdaj govorili stari ljudje.

Tudi Sobek Javorcaž si je tako mislil.

Ko so Sobka zaprli v visniško ječo, je takoj uvidel, pri čem da je.

Pride k njemu star paznik — bilo je peti ali šesti dan po Sobkovem prihodu — s silnim vikom in krikom, da Sobek ni pometel celice in ni napravil reda, ko je bila na njem vrsta. Paznik je bil visok človek, da so ga ujetniki

imenovali »zvonik«. Če je Sobek z glavo segal do stropa, bi bil ta segel do strehe. Kričl, ukazuje in robanti; Sobek posluša in se ne gane. Ko je imel nazadnje že dosti tega kričanja, pa ti tak, kakor je stal, dvigne nogo, sune in naravnost pazniku v obraz. Še premaknil se ni, samo noga se mu je izprožila do vrha glave, kakor na vzmeteh. Tako je bil spreten.

Paznik se je zvalil po tleh, kri se mu je ulila iz nosa.

Sobka so ukovali v okove za tri tedne. Celice pa ni pometal več in ni delal reda. Rešil se je tega.

Tako mu je potekal čas v ječi: prve dni s tem, da se je seznanjal s tovariši po navadi ujetnikov, potem pa s premišljevanjem, kdaj mu odvzamejo okove, ker so bili strašno težki in tesni. Cele tri tedne v njih ni zatisnil očesa.

Takrat je pripovedoval tovarišem razne zgodbe iz življenja razbojnikov in iz lastnega. Gorali so poslušali s takim zadoščanjem, s kakršnim ljudje poslušajo znane, zanimive in občudovanja vredne povesti. Kimali so z glavami in pritrjevali pomenljivo: »Haj! Haj! Hej! Hej!« Drugi so poslušali z odprtimi usti in horalska slava sploh ter Sobkova še posebej je rastla v njih dušah od dne do dne, od noči do noči. Sobek pa je znal svojo osebo vedno postaviti na solnce imenitnih ali nenavadnih dejanj. Najrajši je pripovedoval o dokazih svoje sile in o strahu, katerega je vzbujal, ali kako so ga zaradi njegove razumnosti, velike spretnosti in posebne nadarjenosti čislali in občudovali.

Pripovedoval je na primer, kako je prebil zimo, ki je bila nenavadno težka za razbojnike. Poleti se mu je dobro godilo. Prenočeval je kjerkoli, v gozdu, na tleh, včasih na kaki zaseki, v jarku, na mahu, ali pa na mehkem travniku. Bilo je toplo. V zimi pa je bila slaba.

Nekateri razbojniki so radi prenočevali pri kmetih; posebno radi so šli služiti za hlapce. Bog varuj, da bi takemu hlapcu kdo storil kaj žalega!

Tako je šel tudi Sobek Javorcaž neko zimo k Tolfosu v Vitovi za hlapca.

»Ta ti je pravil!« si je mislil Tolfos, ki ga je bil sprejel. »Na peči leži, dela mu ni mar. Nobene stvari se ne loti.«

Tolfos je bil dober gospodar, pa si je mislil: »Če se ti ne zganeš, pa se še jaz ne bom. Le polegaj, le!«

Dajal mu je samo ovseno kašo, misleč si: »Se boš že zganil.« Pa se ni; Javorcaž je ležal na peči in jedel ovseno kašo. Zganil pa se ni.

Tolfos bi bil drugega naklestil in ga vrgel iz koče, pred tem pa je imel strah. Hlapec je bil do stropa. In tako je minila zima.

Ko je prišla pomlad, se je Sobek zganil. Nekega dne je šel hlapec ven.

Tolfos je v Beskidih oral s tremi junci.

Sobek stopi k njemu in pravi: »Gospodar, slabo vam gre izpod rok. Izprezite junce, naj se rajši pasejo, bom poskusil jaz sam.«

In je šel. Potegnil je in so orali. En ogon, pa še enega! Ej! Pri tretjem je Tolfos še kapo izgubil, pa je ni utegnil pobrati z grude. Zdaj je šele izprevidel Tolfos, koga je vso zimo krmil s nezabeljeno kašo. Pa je bilo že prepozno.

Hlapec, ki je oral za tri junce, je odšel v gozd na Oravi. Mine dan, dva, nič! Tolfos je pozabil.

Ej, pa ti pridejo poleti prav opoldne. Štirje so bili. Pobrali so vse, kar so našli. Prijeli so Tolfosa, čeprav so ženske kričale, in mu vrele masti nalili na trebuh. Ko je Sobek odhajal, mu je samo rekel: »Ovce imaš, zakolji eno

ojo, klican na odgovor, potrebno je še to javno povedati, da vsakdo, kdor dela zoper demokrate in radičevce, dela zoper korupcijo.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Radikalna stranka sama o sebi. Radikalna stranka je v naši državi najmočnejša, saj od 315 poslancev jih ima sama 140. Razumljivo je, da v toliki množici poslancev pride kdaj do nesoglasja. Zgodilo se je zato, da je ta stranka doživela že večkrat notranje spore, ali vendar je ostala kljub temu, da se je kdaj kak del odkril, odločujoča. Toda sedaj, ko je v vladi z SLS, se je pa stranka notranje zelo utrdila. Celo preje odločeni Jovanovičev klub je šel nazaj v stranko, ki je tem poslancem izkazala toliko zaupanja, da je iz njihove vrste vzela celo ministra. Opozicija bi seveda rada videla spor v radikalni stranki in je mislila, da ga bo povzročila z obtožnico zoper Maksimoviča. Toda radikalni klub se je že izjavil, da bo tudi tu zaradi stranke držal disciplino in opozicija, ki se vsa besna zaletava v sedanjo vladno, bo osramočena. Radikalna stranka pa se je odločila, da Slovenijo zaupa le SLS, ki je stranka poštenja, reda in dela.

Država in oblastne skupščine. Marsikatera opravila, ki jih je dozdaj vršila osrednja vlada, oziroma jih ni vršila kot bi morala, bodo pod sedanjo vladno prevzete oblastne skupščine. Demokrati in radičevci, ti nasprotniki vsake samouprave in ljudske svobode, se najbolj jezijo, ker je sedanja vlada omogočila oblastnim skupščinam, da lahko začnejo s svojim delom. Vlada je že določila glave svote začetek, tako da bodo oblastni odbori lahko takoj pričeli. Gotovo je tudi, da bo vlada, dokler bodo ministri iz SLS v njej, redno podpirala oblastne skupščine in jim vedno večji delokrog priznala. Zato je bilo pozdravljati, da je naša stranka kljub težkemu položaju se vendar odločila, da gre v vladno in začne zavožen državni voz vleči iz blata, kamor ga je spravila RR vlada in preje še slabša PP vlada. Tega torej ne smemo nikdar pozabiti, da nam je SLS pridobila ta prvi del naše gospodarske svobode, da delujejo oblastne skupščine.

Razprave v narodni skupščini se od nedelje do četrtega niso vršile zaradi otvoritve oblastnih skupščin. Potem pa se bodo nadaljevale. Tekom marca mora biti ves proračun sprejet. Opozicija bo hote ali ne hote omogočila sprejetje proračuna.

Radič bi rad vse v svojo malho! Radič je preje povzdigoval radikale do nebes, zdaj jih kolne do pekla. Preje mu je bil Pribečevič najhujši, zdaj se bosta kmalu — poljubljala. Vendar kljub temu prihaja do spoznanja, da bi bilo najbolje, če bi šel z radikali in SLS v veliko skupno vladno. Da bo to še bolj pokazal, bo baje glasoval ves Radičev klub za proračun.

V DRUGIH DRŽAVAH.

V Italiji sta dva kralja. Pričakovati je bilo, da bosta kralj in Mussolini, katerega fašisti že nazivajo za — cesarja, zadela skup in da bo nastal spor. Res se je to zgodilo, dasi italijanski listi o tem ne smejo poročati. Mussolini je kralja že tako prikrajšal pri pravicah, da je kralj Emanuel poklical k sebi svojega maršala in mu povedal, da bo izdal kraljevski poziv narodu, naj brani svojega kralja. Maršal mu je to odsvetoval. Kralj je nato njega prosil, naj brani svojega kralja, a se je maršal, ki je Mussolinijev pristaš, izgovarjal, da ni potrebno, da kralj ni v nevarnosti itd. No, lepa reč bo še enkrat v tej Italiji!

Mussolinijeva vlada v Albaniji. Preteklo nedeljo je Albanija dobila novo vladno, ki je sestavljena po zahtevi Mussolinija. Predsednik republike pa je ostal dosedanji Ahmed beg Zogu. Vendar tu Mussoliniju ne gre tako gladko od rok, kot si je mislil.

Nemčija želi zblizanje z Jugoslavijo. Zadnji čas pišejo vsi evropski, posebno še nemški listi, o tem, da se bosta zblizali Nemčija in Jugoslavija. To zblizanje bi bilo predvsem gospodarsko. Da bi Nemčija odvezemala poljedelske pridelke Jugoslavije, ta pa njene industrijske izdelke. V ta namen se bodo začela trgovska pogajanja. Listi so poročali, da bodo pri tem imeli Slovenci precej odločujočo be-

sedo in so navajali že imena naših vodilnih politikov, ki bi naj to izvršili.

Angliji se njena moč krha. Boj na Kitajskem kaže, da moč največje in najvplivnejše države v Evropi, to je Anglije, pojema. Tu so se sicer sprti Kitajci složno dvignili zoper Angleže in zoper njihovo trgovino. Angleži že želijo posredovanja Japonske, naj poseže vmes. Tudi Mussolini misli, da mora svoj lonček pristaviti k temu ognju, pa je že začel italijanske čete pošiljati na kitajsko bojno polje. — Enako se pripravlja upor zoper angleško nadvlado v Indiji. Tu se vršijo zdaj veliki štrajki na železnici, pošti in tudi v angleških tovarnah. Nastali so že taki nemiri, da je morala posredovati vojska. Angleška bo tudi tu imela še težke čase, ker se hočejo narodi pač osamosvojiti.

Spor za prestolonasledstvo na Rumunskem traja dalje. Vsaki dan prihajajo poročila o novih spletkah obeh skupin, katere bi naj nadvladala. Bivši prestolonaslednik Karl ne sme domov, njegova bivša žena bi v tem slučaju povzročila velike škandale na dvoru. Pozneje vnaprej določeni prestolonaslednik Mihael je še mali, pa se zdravi v Italiji, tako se javno in uradno objavlja. Ljudstvo je izredno vznemirjeno.

Ali vojna ali mir? Za razorožitev je predsednik Združenih držav Severne Amerike Coolidge dal nov načrt in predlog, toda ni upati, da bo sprejet, ker vse države govorijo o miru, pripravljajo pa se na vojsko. Dve državi pa sta, ki kar odkrito povesta, da se pripravljata na vojsko, in to sta Italija in Nemčija. Za mirovno svetovno misel bo potrebno zažeti z druge strani delati, države same tega ne bodo izvršile.

Kaj je novega?

Grozen umor beračice. V gozdu med Sv. Miklavžem in Loko pri Hočah so našli dne 15. t. m. truplo neke beračice, ki je najbrž bila najprej oropana, potem na grozovit in naravnost sadističen način trpinčena in nazadnje umorjena. Pri raztelesenju dne 17. t. m. se je dognalo, da je imela usta zamašena s travo in z listjem, poleg tega pa v usta zabite tri klini! Na vratu je imela zevajočo rano, pokrito z njenim robem. Imela je tudi polomljenih več reber in tudi več drugih večjih telesnih poškodb, kar je dokaz, kako kruto je ostudna zver v človeški podobi ravnila z ubogo žrtvijo. Orožništvo zasleduje celo zadevo ter upamo, da bo ta zver prekoslejš prišla v roke pravice. Imena nesrečne žrtve dosedaj še ni bilo mogoče dognati. Našli so pri njej samo dovoljenje za beračenje, izdano od občine Laže pri Konjicah. — Cesta med Sv. Miklavžem in Loko je zadnje čase sploh na slabem glasu. Nedavno pred zgoraj opisanim umorom je bil skoraj na istem mestu napaden kovač g. J. Zumer iz Loke. Vračal se je okrog 9. ure zvečer od Sv. Miklavža domov v Loko. Radi sigurnosti je pobral debelejši kamen ter ga vtaknil v žep. Ko je prišel preko klanca do zadnjega grmovja, mu je zaklical nekdo »stoj!« in kmalu nato je planil na cesto neznan moški ter obstal kakih 15 korakov proč od kovača. Nekaj časa sta se brez besed gledala, nakar se je Zumer obrnil ter nadaljeval pot. V tem hipu pa je neznanec skočil za njim. Komaj se je Zumer zopet obrnil, je neznanec zopet obstal. Kovaču je bilo teh šal že dovolj, potegnil je kamen iz žepa ter ga vrgel neznanecu v svo silo v glavo, da se je takoj nezavesten zgrutil. V tem trenutku je skočil iz grma drug moški ter oplazil kovača z gorjačo po glavi. Udarec pa je bil slabo namenjen in je zbil kovaču samo kapo z glave. Ta je naglo pobral nov kamen, ga zalučal v napadalca ter pobegnil v smeri proti Loki. Srečal je dva moška ter se z njima vrnil nazaj na mesto napada, toda neznanca sta že izginila.

Požar v Slovenskih goricah. V noči od 14. na 15. t. m. je izbruhnil požar na gospodarskem poslopiju posestnika France Janžekoviča v Setarjevi pri St. Lenartu v Slov. gor. V nekaj urah je postalo skoraj novo in zelo prostrano poslopije žrtev plamenov. K sreči je bilo prazno, razven par kokoši in kobile, katero so pa ljudje rešili. Ker ni bilo požarne breme, je obstojala nevarnost da se ogenj razširi tudi na sosednja poslopja, ki stoje v bližini: sosedje se lahko zahvalijo samo slabemu vremenu, da tudi oni niso pogoreli. Ta požar je že tretji pri posestniku Janžekoviču. Zgoreli sta mu že prej vinogradniški poslopiji v Gradščaku pri Sv. Lenartu in v Žikareh pri St. Rupertu. Nedavno pa

ko, ga je kar zgrabil za »huncute« na glavi in hop! z njim ven. Lasje so pa Sobku ostali v pesteh.

Tisti se ni več vrnil v koč, da bi Sobka oštel. Vsak je šel počasi domov ter si otipaval glavo.

Vračati se ni bilo varno, ker Sobek ni poznal šale. Sicer pa jeze tudi ni bilo zato — drugo nedeljo je kaznovanec zopet prišel.

Spomladi je Sobek odmeril platno za Zošlanko od smreke do smreke. To je bilo kolo, to je bila meral!

Potem pa je odšel v gozd.

Tako je prezimoval Sobek Javorcaž.

Nazadnje so ga odkovali in kaj se zgodi!

Pride vam noter tak-le mlad častnik; ujetniki so bili baš na dvorišču.

Zid okoli dvorišča je bil visok. Pa pravi Sobku: »Javorcaž, ali je res, da znaš pobegniti čez zid?«

»Res je! Zakaj bi ne znal?« pravi Sobek.

»Koliko korakov storiš?«

»Kolikor hočem, če treba štiri.«

»Ali bi skočil na ta-le zid?«

»Na tega-le? Aj, ne, ne skočim.«

»Če se pa zaletiš?«

»Oddaleč! Pa se.«

Častnik je malo pomislil, ker pa je bil mlad in rado-veden, pravi: »Ali daš besedo, da ne pobegneš, čeprav gori skočiš?«

Sobek ni premišljal niti za hip. »Dam«, pravi.

* Spletni lasje ob sencih, kakršne so prej nosili gorali. — Op. prel.

je uničil na nepojasnen način požar gospodarsko poslopije njegovemu bratu Janezu v Čermensaku.

Stekel človek. V četrtek, dne 17. t. m., opoldne, so pripeljali v Maribor iz občine Lormanje pri St. Lenartu v Si. gor. posestnika Svenskega, ki je obolel na steklini. Okrog Božiča ga je ogrizel pes, o katerem nihče ni sumil, da je bil stekel. Svenske se za rano ni briga ter se je ista sama zacelila. Pred 14 dnevi pa je obolel na čudni bolezn. Pričela ga je boleli glava, izgubljal je zavest, bolel ga je celi život. Znaki bolezni so bili vedno hujši in pred nekaj dnevi je naravnost zbesnel. Šele tedaj so začeli sumiti, da je obolel vsled ugriza steklega psa, kar je zdravnik potrjal ter odredil takojšen prevoz v bolnico. Bolnika so zvezanega naložili na voz, ga pripeljali v Maribor, kjer so se ustavili najprej na policiji, ki jih je napotila v bolnico. V bolnici niso bolnika sprejeli, ker nimajo za to potrebnih prostorov. Spremljevalci so nato odšli na kolodvor ter ga pripeljali v Celje v Pasteurjev zavod. Med vožnjo in v Mariboru je bil bolnik popolnoma miren, lahko je hodil, vendar se ni več zavedal, kje se nahaja in kaj je z njim. Bolezen je že tako napredovala, da ni bilo več nobene pomoči. V vlak je Svenske tako oslabil, da je že v bližini Slovenske Bistrice umrl. Truplo bi bili morali po predpisih v Slov. Bistrici izvažirati in ga pokopati v občini, v kateri je umrl, toda radi upiranja krajevnih činiteljev so morali potovati spremljevalci struplom umrlega do Celja, kjer ga je zdravstvena oblast dala prepeljati na pokopališče.

Vlak povozil neznanca. V predoru med Trbovljami in Hrastnikom je v noči od 16. na 17. t. m. povozil vlak nekoga moškega, katerega ime še ni ugotovljeno. Kaj je ta človek iskal v tunelu in ali je šel v njega z namenom samomora, se ne more dognati. Prepeljan je bil v mrtvašnico. Dol pri Hrastniku in tudi tam pokopan.

Umor v Derganjih selih na Dolenjskem. V zapore okrogne sodišča v Novem mestu so pripeljali Francea Hrovata, po domače Grilčka, iz Vavte vasi. Pred leti se je priženil k vdovi Ani Avsenek v Derganjih selih nad Toplicami. Oba zakonca, okoli 45 let stara, sta živela nekaj časa v miru, kmalu pa so se pričeli v hiši stalni prepiri. Povod je bila v veliki meri že okoli desetkrat kaznovana Ana Hrovata, ki je bila znana po vsej okolici kot prepirljiva ženska. Ko je te dni zahteval mož France od svoje žene 3 Din za cigarete, mu jih žena Ana ni hotela dati. Beseda je dala besedo, nakar je France Hrovat navalil na svojo ženo in jo v hlevu ubil. Mož France je bil takoj po izvršenem činu aretiran. Pred preiskovalnim sodnikom le deloma prizna va svoje krvavo dejanje.

Strahote potresa v Hercegovini. Zadnjič smo na kratko poročali o nesreči, ki je zadela okraj Stolac na meji med Hercegovino in Dalmacijo. Potres je bil izredno močan. Potresne sunke so čutili na severu še precej močno do Sarajeva, na jugu in na zapadu pa je bil izredno hud sunek še v Splitu, Dubrovniku, Kotoru in Črnigori. Vendar je samo v Stolcu zahteval potres smrtno žrtve ter napravil veliko škodo. Ubitih je bilo skupno 15 oseb, veliko število pa je ranjenih. Podrtih je več sto človeških bivališč, mnogo tisoč hiš je pa tako poškodovanih, da je bivanje v njih smrtno nevarno. Čudovite so posledice potresa tudi v naravi. Potok Bela Vrijeska je popolnoma usahnil, voda pa se je zopet pojavila v novi strugi nekaj kilometrov višje ter teče popolnoma v novo smer. Usahnilo je mnogo vrelcev in nastali so zopet novi. Hrib nad vasjo Kubiša se je razpolovila ter je nastal v sredini globok prepad. S hriba se je med potresom utrgala velikanska skala ter zdrvela v dolino in porušila več hiš. Mnogo cest so zasuli plazovi. Zemlja je zajezila na več krajih potoke in reke in zastala voda je napravila cela jezera, ki bodo izginila šele potem, ko struge prekopljejo. Škoda je izredno velika. Vlada in zasebna dobrodelna društva so priskočila prebivalstvu od potresa obiskanih krajev zelo izdatno na pomoč. Zemlja v teh krajih se še ni umirila. Najnovejše vesti poročajo o novih potresnih sunkih, ki spravljajo ljudi v velikanski strah.

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš. Pred vojno smo imeli nekoliko viničarskih šol, na kojih so se mladeniči v devetih mesecih praktično in teoretično dobro naučili najvažnejšega, kar je umnemu viničarju treba znati. Te zelo primerne šole so se po vojni že ukinile. Ponovno se je v vrstah vinogradnikov izjavila želja, naj bi se zopet oživotvorile, ker po drugem potu danes ni priti do kvalificiranih viničarjev. Zdaj je vlada tej upravičeni želji ustrešla. Naznanja se nam (obvestilo nam je došlo dne 19. t. m.)

ali dve. Zavij se v njih kože, pa se pozdraviš. To imaš za tvojo kašo.

Razbojniki so si vedeli pomagati. Tolfos pa ni več videl Sobka in Sobek ne Tolfosa. Sicer se pa nobenemu ni tožilo.

Drugo zimo, kaki dve leti pozneje, je prebil drugače. Nastanil se je v Zakopanem na Bundovkah v ovčaku pri Samkovih ovcah. Tam je bil kakor v trdnjavi, kajti ovčjak je bil zgrajen iz samih celih, neotesanih smrek. Z njim pa se je tam nastanila tudi njegova ljubica Zošlanka iz Zakopanega.

Sobek je bil poraben za vse. Čital je iz knjige, da je bilo veselje in čudovito je sviral na dude. In ljudje so ga imeli grozno radi. Cerkev je bila daleč, ljudje pa so se ahajali pri njem na Bundovkah.

Izba je bila velika; peč so pokrili z ruto, pa je bilo opravljeno. Sobek je vzel knjigo v roke in iz nje na glas molil pri peči, ljudje pa za njim.

Ženske so zebrale, da jih je bila polna vsa izba.

Peli so pobožne pesmi iz bukev, ko pa se je bila pobožnost končala, so jedli in pili.

Sicer pa je Sobku vsak moral prinesiti steklenico žganja, kos slanina ali pa grudo masla.

To je bilo vsem znano, zato je prinesel vsak, kar je imel.

Ko so se najedli in napili, so zopet plesali.

Prvi je šel vedno v kolo Sobek s svojo Zošlanko. Ko sta se naplesala, je Sobek sedel na klop, vzel dude, igral, ljudje pa so plesali.

Včasih je taka pobožnost pri Sobku trajala kar do torka. Marsikak kmet je s take zabave prišel domov brez las. Kajti Sobek ni poznal šale; če se je kdo zagledal v Zošlan-

Saj je pred njim stala tolpa ljudi: Lahi, Rusini, Zgorjani, Gorali — zdaj se je bilo treba pred temi izkazati, da se bodo čudili. Tudi vojakov je bilo polno naokrog.

»Častna beseda? Ali veš, kaj je čast?« se enkrat vpraša častnik.

»Čast je to kot honor, vem«, pravi Sobek. »Bil sem pri gospodih piaristih v Podolenci kaki dve leti in ti so me učili latinski. Duhovnik bi bil moral postati, pa se je drugače izteklo. — Ne bom ušel!«

»Dobro, skoči!«

Ljudje so se Sobku umaknili, ta je stekel, skočil sežen visoko, potem pa je napravil eden, dva, tri korake, da je ljudem kar zamrgolelo pred očmi, in je že stal na zidu.

Ljudje so onemeli od strmenja. Sobek pa je stal na zidu in gledal po svetu. Vsem je srce razbijalo v prsih. V tem edinem hipu je sto misli šinilo obsojencem skozi glave. Lahko bi pobegnil. Za zidom nihče ni stražil. Sicer pa bi takega tekača nihče ne dočel. Lahko bi ušel, kamor bi hotel: v gore, na Ogrsko, kamor bi se mu ljubilo. Bil je prost. Solnce je žareče zahajalo na nebo.

»Skoči dol!« je spodaj kriknil častnik.

Sobek se je, na zidu stoječ, obrnil k njemu.

»Beseda!« je kriknil častnik, ves rdeč od nemira in straha. Kakor bi bil sam namenoma izpustil ujetnika.

»Vem!« je odgovoril Sobek Javorcaž in skočil dol med ujetnike.

Okrog njega je pljusnil šum pritajenih krikov in besed.

(Dalje prihodnjik.)